

Roemenië reis maart 2018 – 17 tot en met 26 maart – Jerry van den Bos en Dinant Pas

Dag 1

Het is vroeg, het is koud, het waait hard en het is donker...kortom: het is 5.00 uur en tijd voor vertrek naar Roemenië. Dat betekent dat we twee dagen reizen voor de boeg hebben. Vandaag hopen we aan het einde van de middag in Hongarije te zijn, bij hotel Paprika, 1230 km van Almelo vandaan. De reis verloopt spoedig, een gemiddelde van 100 km per uur inclusief stops halen we eenvoudig.

Onderweg komen we ter hoogte van Sauerland sneeuw tegen, het is dan -6 graden. Verder naar het zuiden in Duitsland loopt de temperatuur op tot 9 graden, kort voor Oostenrijk tikken we nog even de 10 graden aan. In Nederland is het winters koud door de stevige wind horen we... Onderweg komt er bericht van Tavy Pantis, onze contactpersoon uit Oradea in Roemenië: het transport is goed aangekomen! Dat is een goed bericht gezien de nodige problemen met het transport van oktober 2017. Pastor Stoica uit Petrosani meldt zich ook. Hij gaat vandaag nog 'even' op en neer van Petrosani naar Oradea om daar de nodige dozen en de pootaardappelen op te halen. Een rit van 400 km heen en 400 km terug, ook voor hem een lange dag. In Oostenrijk verandert het weer, het begint te regenen. En met die regen komen we om 17.30 uur aan bij hotel Paprika, in Hongarije net over de grens met Oostenrijk. We eten een hapje en zorgen dat we op tijd gaan slapen, het was vroeg vanmorgen en morgen volgt etappe twee.

Dag 2

Pastor Stoica ging nog 'even' op en neer van Petrosani naar Oradea schreven we gisteren. Vandaag hoorden we dat dit betekende dat hij 's nachts om 4 uur thuis was. Om de volgende dag weer te vertrekken om 9.00 uur elders in een kerkdienst voor te kunnen gaan.

Maar onze dag begon hier niet mee. Die startte met een ontbijt bij hotel Paprika. Om aansluitend rond 7.45 uur met de auto te vertrekken. We hadden al gemerkt dat het gesneeuwd heeft, en eenmaal onderweg ervaren we dat het ook flink gesneeuwd heeft. De natuur is prachtig als alles wit is, en we genieten dan ook best van de autorit door Hongarije. Voorbij Boedapest is het gedaan met de sneeuw en kunnen we wat meer vaart maken. Rond 11.30 uur komen we bij de Roemeense grens aan. Het is dan 12.30 uur lokale tijd. We rijden door naar Timisoara waar we eerst bij goede vrienden van Jerry (en natuurlijk ook Lineke) langs gaan. En daar ervaren we de Roemeense gastvrijheid: het eten staat klaar, we kunnen zo goed als gelijk aanschrijven.

Even tussendoor: we moesten de tijd een uur vooruit zetten, maar soms heb je het gevoel dat je in de tijd jaren terug gaat zodra je de grens gepasseerd bent.

Om ongeveer 16.30 uur rijden we weg uit Timisoara. We hebben nog een flinke rit te maken naar Petrosani. Die rit gaat grotendeels over lokale wegen; omdat er geen snelweg is die richting uit. Rond 19.45 uur lokale tijd komen we aan in Petrosani. We hebben dan ruim 1950 km achter de rug. We tanken de auto eerst even af voordat we ons melden bij pastor Stoica. En daar aangekomen wordt ons opnieuw vandaag een warme maaltijd voorgezet. Een voorbode van hoe het waarschijnlijk de komende week zal zijn. Tijdens het eten horen we hoe het met de familie gaat. Twee dochters zijn thuis en schuiven ook kort aan. En na de maaltijd wordt de agenda voor de komende dagen doorgenomen. Prioriteit nummer 1 zal het herstel van de gele bus zijn. Deze wil niet meer starten. Of de accu of de startmotor is defect lijkt het. Maar dat zal morgen blijken.

Dag 3

Het blijkt uiteindelijk dat het een paar connectoren van de startmotor zijn die door oxidatie niet meer goed werken. De reparatie is dan ook dezelfde dag geregeld. Maar voordat we de kanariegele bus kunnen ophalen is er het nodige voor ons te doen.

Dag 3 begint ontspannen. We slapen uit tot 8.00 uur omdat het gezin de badkamer etc. nodig heeft. Na een gezamenlijk ontbijt met de pastor en zijn vrouw, wordt eerst het nodige papierwerk in orde gemaakt. Belangrijk omdat we alles wat we doen transparant voor iedereen willen vastleggen en daarmee borgen dat alle giften van sponsors voor de volle 100% daar terechtkomen waar ze voor bedoeld zijn. Aan het einde van de ochtend stappen we in de auto om de eerste bezoeken af te leggen.

Ons eerste bezoek gaat naar een familie die maandelijks ondersteund wordt. Naast onze steun wordt dit gezin ook geholpen door een groep mensen uit Frankrijk. Zij hebben het nodige bijeen gebracht om een gedeelte bij het huis aan te bouwen. De vader van het gezin is samen met een aantal anderen hout aan het hakken. Hout voor de kachel. Met de familie gaat het goed, maar het probleem is het inkomen. Vader heeft gewerkt, maar kreeg daarvoor in natura uitbetaald, in hout voor de winter. Maar daarmee kan geen gezin onderhouden worden.

Ons tweede bezoek gaat naar een familie die inmiddels uit het programma is. En we zien en horen dat de tijden zich hier volledig positief hebben ontwikkeld. Fijn dat we hier vanuit de stichting mede aan de basis hebben gestaan. We ontkomen er niet aan om te blijven eten.

Het derde bezoek vindt in Petrosani zelf plaats. Daar bezoeken we een jonge weduwe die in november 2016 haar tweede echtgenoot verloor terwijl zij zwanger was. Bij de baby, inmiddels een 1,5 jaar oud kereltje, is de fontanel niet dichtgegroeid. Daarvoor moet hij deze week nog voor controle naar het ziekenhuis. We horen dat verder alles goed gaat, er zijn meerderen die haar helpen of hebben geholpen. Kleding blijft een (te) grote uitgavenpost, de vraag is of we daar mee kunnen helpen.

Inmiddels is het rond 19.30 uur en moet de in de ochtend naar de garage gebrachte bus opgehaald worden. Aansluitend brengen we ons laatste bezoek aan een dame die in haar appartement (wees)kinderen opvangt. Een gehandicapt kind

heeft 11 jaar bij haar doorgebracht, maar is in december naar een speciaal voor gehandicapte kinderen ingericht opvangtehuis gegaan. Thuis verplegen is niet langer mogelijk. We horen dat de gezondheid van de dame een groot probleem dreigt te worden. Ze is bijv. onlangs met hartklachten in het ziekenhuis opgenomen geweest. Ze had last van vibraties met het hart. Zorgen dus naar de toekomst, maar er zijn ook zorgen waar het gaat om het alsmaar duurder wordende stookhout.

Rond 22.00 uur komen we thuis, en daar wordt nog een maaltijd geserveerd. Ook nemen we met elkaar de dag nog even door.

Deze dag begint het overigens te sneeuwen in Petrosani, en omdat het in de avond ook is gaan vriezen blijft het liggen. Mooi om te zien, maar het brengt ons programma in gevaar.

Rijdend door de omgeving van Petrosani kom je de nodige niet meer in gebruik zijnde gebouwen tegen. Hiervan zijn velen oude panden van mijnen die ooit in gebruik zijn geweest. Na het Ceausescu-tijdperk zijn er velen gesloten. 40 stuks in de regio gaven ooit werk aan 40.000 mensen, anno 2018 zijn dat er 3 voor 3.000 mensen. De werkloosheid in de regio rondom Petrosani is dan ook groot, vooral in relatie tot andere steden in het land.

Dag 4

De wereld om ons heen is wit, het heeft gisteravond en vannacht gesneeuwd. De nodige telefoontjes worden tijdens het ontbijt gevoerd om te horen of de wegen goed begaanbaar zijn. Dat blijkt het geval zodat onze agenda gevolgd kan worden.

Als de bus wordt ingepakt blijkt dat we veel hebben mee te nemen richting het gebied met de naam Oltenië, één van de armste gebieden in Roemenië. We zijn er vaker geweest. Om er te komen moeten we eerst een canyon door. Door de sneeuw een mooie omgeving om doorheen te rijden.

Ons eerste bezoek gaat naar een familie met veel kinderen. Het is een familie die al langere tijd in het sponsorprogramma zit. Met de vader gaat het wat gezondheid betreft niet goed. Zijn suikergehalte was vele malen te hoog. Met de nodige insuline per dag is dit inmiddels weer onder controle gebracht. Maar het blijft een aandachtspunt voor de toekomst. Twee kinderen werken in het buitenland (Oostenrijk), ook met hen gaat het goed ondanks dat ze veel uren werken voor een relatief schamel loon. De kinderen die thuis zijn kennen de bezoekers inmiddels en maken ook graag gebruik van de gelegenheid om geintjes uit te halen. En eten krijgen we voorgeschoteld voordat we hier afscheid kunnen nemen.

Het tweede bezoek gaat aan het begin van de avond naar een gezin met 5 kinderen dat op een 1-kamer appartement woont in Targu-Jiu. Inkomsten en uitgaven zijn maar net in balans, maar het probleem is dat één van de kinderen een hevige vorm van astma heeft. Hiervoor zijn behandelingen nodig waar geen geld voor is.

Overigens verloopt het contact met dit en het volgende gezin via een zoon van pastor Stoica. Hij belt de volgende dag al vroeg om te vertellen dat er een gasexplosie in één van de appartementen heeft plaatsgevonden in het complex waar wij geweest zijn; een paar minuten na ons vertrek! Niet alleen het betreffende appartement heeft schade opgelopen, ook de auto's voor het complex.

Het derde bezoek raakt ons diep. Omdat we een gezin bezoeken waarbij twee kinderen gehandicapt zijn en bij een derde sprake is van een vermoeden van dezelfde handicap. Bij een van de drie is de

diagnose van de artsen dat de levensverwachting niet meer dan 7 jaar zal zijn. Het meisje is inmiddels 5. Oorzaak van de handicap ligt in de genen van vader en moeder samen. Het komt er op neer dat er sprake is van een combinatie van twee slechte genen. Een zeldzaamheid. De familie vraagt ons of wij via specialisten in Nederland kunnen laten nagaan of er toch mogelijkheden zijn. De artsen in Roemenië kunnen niets meer doen. Wat ons raakt is de wijze waarop dit gezin, waar vader en moeder beiden achter in de 20 zijn, met hun verdriet omgaan.

We zijn deze avond laat thuis, na 24.00 uur. Napraten doen we niet, we evalueren morgen wel.

Dag 5

Na het ontbijt wordt de agenda van deze dag vastgesteld: twee bezoeken af te leggen, dat betekent dat we ruim tijd hebben vandaag. En die tijd nemen we dan ook. Voor een goed gesprek met elkaar bijv.

De bezoeken die we afleggen zijn in de buurt. De eerste bij een dame die met support van ons haar orthese operatief heeft kunnen laten verwijderen. Alles gaat nu goed. Het is mooi om te zien en te horen wat onze hulp kan uitwerken. Bijzonder om te vermelden is dat het inkomen bij deze dame omgerekend maar 1 euro per dag is. En ondanks dat gegeven is speciaal voor ons een taart gemaakt. Delen van wat je hebt, hoe weinig het ook is....

Explozie urmată de un incendiu într-un apartament din Târgu-Jiu. O femeie a fost rănită

Nuți sat: Răz. 20 Martie 2016 23:31 / Actualizat: Răz. 20 Martie 2016 23:31 / Surse: Unremit.ro/ro/

O tânără de 24 de ani a fost rănită grav, marți seara, într-o explozie urmată de un incendiu, care a avut loc într-un apartament aflat la parterul unui bloc din Târgu-Jiu, pompierii reușind să stingă flăcările.

Aansluitend bezoeken we een moeder waarvan de zoon ooit les heeft gehad van de dochter van pastor Stoica. Via deze dochter is de hulp gestart. Het gaat goed op school, maar de gezondheid van de jongen geeft zorgen. Er staat een afspraak met het lokale ziekenhuis gepland voor onderzoek, maar we twijfelen ernstig aan de professionaliteit van dit ziekenhuis. Vader en twee andere kinderen zijn in Tsjechië aan het werk voor een netto bedrag van 2 euro per uur....misbruik? Zeg het maar....

De avond brengen we door met het evalueren van elk bezoek. Moet er wat aangepast worden? Is meer hulp nodig? Of kan het verminderd worden? Wat we in ieder geval zien is dat het aantal dozen voor de sponsorgezinnen soms te hoog is of niet goed aansluit bij hetgeen nodig is. We inventariseren dit en zullen hierover met de sponsoren in gesprek gaan.

En je zou het bijna vergeten hier in Roemenië: in Nederland zijn vandaag de gemeenteraadsverkiezingen. Hoe zouden die in Almelo verlopen?

Dag 6

Vandaag gaan we van Petrosani naar Oradea. We hebben besloten om via Alba Julia en Turda richting Oradea te rijden. Dit is een mooie route door een heuvelachtig landschap. En mooi is het! De witte sneeuw maakt dat het een plezier is om de afstand af te leggen, de natuur ziet er mooi uit.

Rond 16.30 uur komen we in Oradea aan. Tavy Pantis wacht ons al op, we stappen zo over van de ene auto in de andere om ons eerste bezoek meteen af te leggen. Dat vindt in de stad plaats bij een familie waarvan het huis tegen de vlakte is geschoven in verband met de aanleg van een nieuwe woonwijk. Het huisje stond er niet legaal, het verwijderen viel dan ook niet tegen te houden. Met de familie gaat het redelijk, het probleem is dat de vader geen werk heeft, ondanks dat de werkloosheid in Oradea erg laag is (minder dan 3%!).

Aansluitend gaan we op bezoek bij een jonge vrouw die de rest van haar leven aan bed gebonden is door een auto-ongeluk. Het gaat niet goed met haar, ze heeft relatief veel pijn en alles wat er geprobeerd wordt, helpt haar niet. We krijgen hier een maaltijd aangeboden, die na een dag lang in de auto te hebben gezeten uitstekend smaakt.

Inmiddels is de avond begonnen, we leggen nog één bezoek af, maar gaan daarvoor eerst langs het 'depot'. Dit was voorheen een huis in aanbouw, maar de bouw is gereed, het huis wordt nu bewoond. Sterker nog: dit huis gaat nu ons overnachtingsadres worden voor de komende dagen.

We laden hier een zak aardappelen in en brengen deze naar een familie waar de ouders niet thuis zijn. Moeder is met één van de kinderen naar het ziekenhuis en vader verblijft in een tehuis. Hij kan helaas niet thuis zijn. Opa en oma zijn bij de kinderen.

Dag 7

De dag start met een ontbijt dat door de gastvrouw klaargemaakt is. Ze helpt ons graag en voelt zich nauw betrokken bij ons werk.

Tavy meldt zich met Ramona, de tolk, en we vertrekken richting het oosten naar een familie die inmiddels twee jaar in het sponsorprogramma zit. Onderweg ernaartoe horen we meerdere positieve ontwikkelingen. Waar voorheen de kinderbescherming van plan was om een aantal kinderen uit huis te plaatsen zien ze in dat het werk dat we doen positief is, en dat we het verschil kunnen maken. Ze hebben dan ook aangeboden om te helpen. Dat gebeurt nu door een 3-tal kinderen in een programma op te nemen voor een half jaar waarbij ze intern verblijven. Hier krijgen ze scholing, voeding en wordt hen rust, reinheid en regelmaat bijgebracht. De ouders kunnen hen bezoeken wanneer ze willen, zij staan achter het programma dat gestart is. Tavy heeft daarnaast gesproken met de burgemeester van het plaatsje en uitgelegd wat er allemaal gebeurt met en voor deze familie. Die heeft vervolgens besloten om ook een steentje bij te dragen en heeft dan ook gezorgd voor het materiaal voor het slaan van een waterput. Want die is nodig om het huisje een eigen wateraansluiting te geven. Kortom: ons werk heeft geleid tot een positieve houding en positieve acties van lokale instanties.

Op de terugweg leggen we ook nog een 2-tal andere bezoeken af waar we een zak poot aardappelen en zaden achterlaten.

Terug in Oradea laden we de auto vol voor het volgende bezoek. Dit keer bij een gezin dat ten zuidoosten van de stad woont. We horen dat op zich alles goed gaat, maar dat het probleem nu is dat vader niet naar het werk kan. Dat werk bevindt zich 7 km verderop. De auto waar hij normaliter in mee kan rijden rijdt niet. De eigenaar hiervan is ziek, heeft onder andere in het ziekenhuis gelegen. Een oplossing hebben ook wij niet voorhanden. Wel kunnen we een zak poot aardappelen en zaden achterlaten.

Inmiddels is het tijd voor een lunch. Dat betekent in Roemenië warm eten. Dat doen we bij ons overnachtingsadres.

Na de lunch staan 2 bezoeken gepland, waarvan één in de stad. Achter een rij garageboxen staat een huisje dat eigenlijk deze naam niet verdient. We moeten binnen een kijkje nemen om de brandende kachel te zien. In oktober jl. hadden we al gehoord dat de vorige kachel kapot was gegaan. De kachel die we zien blijkt niet geheel ongevaarlijk aangesloten te zijn. Een kachelpijp ontbreekt waardoor we de rook letterlijk zien wegtrekken. Gelukkig wel naar buiten, maar toch...open vuur en rook in een afgesloten ruimte kan gevaarlijk zijn.

Het andere bezoek gaat naar een kindertehuis. Het is er brandschoon en alles straalt hier rust, reinheid en regelmaat uit. 5 kinderen verblijven hier. Het is ook het maximale aantal dat hier kan zijn.

De jongste drie zijn blij met de aandacht die ze krijgen. De oudste twee hebben ambities die ze door studie aan het verwezenlijken zijn. De één wil kapper worden, de andere wil in de techniek actief zijn. Het gaat hen goed op school.

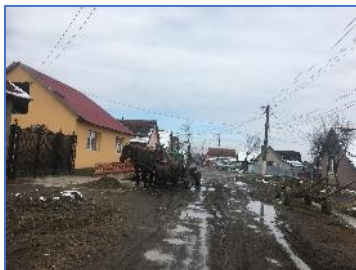
Op de terugweg leveren we nog een zak poot aardappelen en zaden af bij een familie, om vervolgens in Oradea de avond af te ronden met het in orde maken van de financiën en met elkaar de afgelegde bezoeken te evalueren.

De familie van Tavy komt naar het adres toe om gezamenlijk met ons deze dag af te sluiten met het eten van sarmale, een typisch Roemeens gerecht.

Dag 8

De nodige bezoeken staan voor vandaag gepland, een lange dag drukke dag zal het worden. Als eerste gaan we 90 km zuidwaarts. Naar een familie waar het laatste halfjaar binnen de Protestantse Gemeente Almelo veel aandacht voor gevraagd is i.v.m. de bouw van een nieuw huis. Aangekomen op het adres blijkt maar weer hoe slecht de condities soms kunnen zijn. De weg voor het huis is een grote modderweg. De bouw van het nieuwe huis vordert gestaag. De materialen voor de kachel zijn geleverd, de installatie moet nog plaatsvinden. Dit zal komende week starten. Wat opvalt is de goede kwaliteit van de gebruikte bouwmaterialen. Lang kunnen we niet blijven, de familie moet naar het ziekenhuis waar een zoon verblijft die onlangs opnieuw geopereerd is.

Terug naar Oradea komen we langs een 3-tal andere adressen waar we vanuit de stichting actief zijn. Niet voor allen hebben we dozen met goederen. Maar poot aardappelen en zaden wel. Bij alle 3 de bezoeken zijn er de nodige zorgen. Veel gerelateerd aan gezondheidsproblemen. Oplossingen hebben we niet voorhanden, maar een luisterend oor kunnen we altijd bieden. En we proberen voor ons zelf te bepalen wat we wél kunnen, bijv. een bijdrage leveren waardoor een onderzoek door een specialist kan plaatsvinden.

Rond 16.00 uur arriveren we op ons adres waar een maaltijd klaar staat. We praten daarbij na over onze bezoeken van de ochtend en middag. Wat kunnen we wel en wat kunnen we niet doen? Waar kunnen we wel helpen en waar niet?

Na het eten hebben we nog één bezoek te gaan deze reis, naar een familie in de stad. De vader van dit gezin is oud en ernstig ziek. We zien dan ook een familie die er rekening mee houdt dat vader op korte termijn kan komen te overlijden. Het ernstige is dat de familie op een 1-kamer appartement woont. Een trieste omgeving waar we de meegegeven dozen met goederen achterlaten. Ons bezoek hier is gezien de omstandigheden kort.

De avond brengen we door met de familie van Tavy en met familie van de gastvrouw. De zoon van de gastvrouw probeert Dinant wat Roemeense woorden te leren. Dat levert natuurlijk de nodige hilariteit op. En in combinatie met een gezamenlijke maaltijd en goede gesprekken vliegt de avond om.

Dag 9 en 10

Alle bezoeken zijn afgelegd, vandaag starten we met de terugreis. Maar eerst wonen we de kerkdienst bij waar de familie van Tavy ook bij aanwezig is. Het is immers zondag en een goede afsluiting van de week in Roemenië.

Na de dienst komen we samen bij het overnachtingsadres en eten we nog eenmaal gezamenlijk. Om 14.00 uur plaatselijke tijd stappen we in de auto om richting Hongarije te vertrekken. We hebben opnieuw bij Hotel Paprika onze overnachting geboekt. Dankzij het tijdsverschil komen we daar om 18.15 uur al aan.

We praten tijdens een goed diner met elkaar over de afgelopen dagen. Onze conclusie is dat ook deze reis weer nuttig is geweest. Twee keer per jaar ter plekke zijn om te zien, te horen en te ervaren hoe het met de projecten gaat is nodig. We hebben mooie en goede momenten gehad en de pootaardappelen, zaden en overige materialen van het transport mogen rondbrengen.

